

8. NODAĻA

PROGRAMMAS UN AKTIVITĀTES

Patērētāju loģistika

Galvenās loģistikas funkcijas

Patērētāju loģistika un miera uzturēšanas operācijas

Ražošanas un apgādes organizācijas

Sadarbība bruņošanās jomā, plānošana un standartizācija

Sakaru un informācijas sistēmas

Gaisa satiksmes vadības civilā/militārā koordinācija

Pretgaisa aizsardzība

Civilo ārkārtas situāciju plānošana

Sadarbība zinātnes jomā

Vide un sabiedrība

PROGRAMMAS UN AKTIVITĀTES

PATĒRĒTĀJU LOĢISTIKA¹

Termins "loģistika" tiek lietots, lai norādītu uz dažādām lietām dažādos kontekstos. Pastāv atšķirības šī termina lietošanā NATO valstīs un saistībā ar militāro operāciju atbalsta kategorijām, kas tiek uzskatītas par loģistikas daļu. NATO loģistikas definīcija ir sekojoša: "zinātne par militāro spēku darbības un uzturēšanas plānošanu un realizāciju". Visaptverošā nozīmē termins attiecas uz militāro operāciju dažādiem aspektiem sekojošās sfērās:

- Materiālās daļas projektēšana un attīstība, komplektācija, uzglabāšana, transports, izplatība, saglabāšana, evakuācija un izvietojums.
- Personāla transportēšana.
- Aprīkojuma iegāde, būve, uzturēšana, ekspluatēšana un izvietošana.
- Pakalpojumu izveidošana vai nodrošināšana.
- Medicīnisko un veselības pakalpojumu atbalsts.

Iepriekš minētās kategorijas neapšaubāmi aptver ļoti plašu darbības un pienākumu loku. Turklāt NATO pastāv iedalījums apakšgrupās - gan no lēmumu pieņemšanas, gan arī no organizatoriskā viedokļa - sekojošās sfērās:

- Loģistikas ražošanas vai komplektēšanas aspekti - tie iekļauj plānošanu, projekta izveidi un iekārtu sagādi. Šie pasākumi galvenokārt ietilpst valsts atbildības sfērā, un tie tiek arī veikti valsts līmenī. Savukārt sadarbība un koordinācija NATO ietvaros norisinās vairākās citās sfērās, galvenokārt, Valstu bruņojuma direktoru konferences (CNAD) un to pakļautībā esošo personu un institūciju uzraudzībā. Raugoties no organizatoriskā viedokļa, loģistikas aspektu ražošana vai komplektēšana NATO civilām vajadzībām galvenokārt ir Starptautiskā Štāba aizsardzības atbalsta divīzijas uzdevums, bet militārām vajadzībām - Starptautiskā Militārā štāba bruņojuma nodaļas, loģistikas, apbruņojuma un resursu divīzijas uzdevums.
- Loģistikas patērētāju vai operacionālie aspekti - tie būtībā ir spēku piegādes un nodrošināšanas funkcijas. Tie ir jautājumi, kas aplūkoti šīs nodaļas pirmajā daļā, un tie galvenokārt ir NATO Vecāko loģistikas amatpersonu konferences (SNLC) un NATO Cauruļvadu komitejas

¹ Daudzas no šajā nodaļā minētajām programmām un aktivitātēm ir īstenotas sadarbībā ar organizācijām un aģentūrām, kuras izveidojušas Ziemeļatlantijas Padome vai NATO Militārā komiteja konkrētu uzdevumu veikšanai. Sīkāks apraksts ir dots 14. nodaļā.

uzdevums. NATO Militārās medicīnas dienestu vadītāju komitejas (COMEDS), NATO Militārās medicīnas vecāko padomdevēju grupas, pienākums ir sniegt konsultācijas Militārai komitejai medicīnas jautājumos. Raugoties no organizatoriskā viedokļa puses, atbildība par loģistikas patērētāju vai operacionāliem aspektiem civilajām vajadzībām gulstas uz Starptautiskā Štāba drošības investīciju, loģistikas un civilo ārkārtas stāvokļu plānošanas divīziju. Militārām vajadzībām tie ir Starptautiskā Militārā štāba apgādes nodaļas, loģistikas, apbruņojuma un resursu divīzijas pienākumu sarakstā.

Loģistikas atbalsts Alianses stratēģiskajai koncepcijai

Alianses stratēģiskā koncepcija, kuru 1999. gada aprīlī apstiprināja NATO valstu un valdību vadītāji, akcentē NATO spēku mobilo un daudz nacionālo raksturu un uzsver vajadzību pēc elastīgas Alianses loģistikas atbalsta šiem spēkiem. NATO Vecāko loģistikas amatpersonu konferencē tika atzīts - ja ir nepieciešams sasniegt šādu elastību, tad loģistikas atbalsta nodrošināšanai, kas gan pamatā ir katras valsts uzdevums, ir jāpiešķir kopējas atbildības statuss un jāuzlabo koordinācija, sadarbība un jāpalielina starpvalstu sadarbība šajos jautājumos. Konference reaģēja uz jaunās stratēģiskās koncepcijas jauninājumiem, analizējot tās ietekmi uz loģistikas principiem un politiku. To, cik svarīgs ir šis temats, tika uzsvērts arī Aizsardzības spēju iniciatīvā, kas tika izveidota 1999. gada aprīlī galotņu sanāksmē Vašingtonā (skatīt 2. nodaļu). Loģistikas sadarbības politika iziet tās pēdējo attīstības posmu, un drīzumā Ziemeļatlantijas Padome to izskatīs. Pašlaik tiek izstrādāta arī NATO Loģistikas sadarbības koncepcija.

Loģistikas principi un politika

1992. gadā Aizsardzības plānošanas komiteja ieviesa jaunus loģistikas principus un politiku, kas tika fiksēts dokumentā MC 319. Šie principi un politika ir rūpīgi pārskatīti, ņemot vērā praktisko pieredzi, kas gūta NATO vadītajās miera uzturēšanas operācijās. 1997. gadā Padome apstiprināja pārskatītu dokumenta variantu (MC 319/1). Tā principi un politika ir paredzēti miera, krīzes un konflikta situācijām, un tas aptver operācijas Ziemeļatlantijas līguma 5. panta ietvaros, kā arī "ārpus 5. panta" operācijas². Ietvertas ir arī operācijas, kas notiek Apvienoto kopīgo uzdevumu spēku koncepcijas

2 Ziemeļatlantijas līguma 5. panta galvenā būtība ir par to, kā novērst pret Alianses dalībvalstīm vērstu spēku, un tas ietver arī principu, ka uzbrukums vienai no dalībvalstīm tiek uzskatīts par uzbrukumu visām Alianses valstīm. Alianses aktivitātes, kas neatbilst 5. panta principiem, tiek attiecinātas uz kolektīvajām "ārpus 5. panta operācijām".

ietvaros, un operācijas, kas NATO vadītajās operācijās iesaista valstis ārpus NATO.

Šie pamata principi ir veikuši “tramplīna” funkciju daudz noteiktāku principu un politikas izstrādē loģistikas funkcionālajās sfērās, kā, piemēram, medicīniskais atbalsts (MC 326/1), uzņēmēju valstu atbalsts (MC 334/1), pārvietošanās un transports (MC 336/1).

Pamatprincipi

Atbildība

Dalībvalstīm un NATO varas iestādēm ir kopēja atbildība par loģistikas nodrošināšanu NATO daudznacionālām operācijām. Katrs NATO militārais komandieris sastāda loģistikas prasības un koordinē loģistikas plānošanu un atbalstu viņa atbildībā esošajā zonā.

Nodrošināšana

Valstīm ir jānodrošina - individuāli vai ar kopēju pasākumu palīdzību - loģistikas resursu sagādāšana, lai uzturētu NATO piešķirtos spēkus miera, krīzes un konflikta laikā.

Vadība

NATO militārajiem komandieriem, atbilstoši katra līmenim, ir jāpiešķir pietiekama vara pār nepieciešamiem loģistikas aktīviem, lai veicinātu to spēku izmantošanu un uzturēšanu visefektīvākajā veidā. Tas pats attiecas uz valstu ārpus NATO daudznacionālo spēku komandieriem, kuri piedalās NATO vadītā operācijā.

Sadarbība un koordinācija

Būtiska ir sadarbība un koordinācija starp valstīm un NATO varas iestādēm. Turklāt loģistikas sadarbībā starp civilo un militāro sektoru gan valsts robežās, gan starp valstīm ir jācenšas realizēt ierobežotos resursus pēc iespējas labākā veidā. Tādējādi kopējie pasākumi un savstarpējais atbalsts starp valstīm loģistikas resursu nodrošināšanā un izmantošanā var palīdzēt ikvienai valstij, kad tā ir nokļuvusi grūtībās.

Lai palielinātu ieguvumu, izmantojot dažādu sadarbības formu attīstības iespējas loģistikas patēriņa sfērā, tiek pētīts integrētais daudznacionālais loģistikas atbalsts, lomu specializācija, resursu kopīgs finansējums un “uzņēmēja valsts” principa izmantošana. Tiek izskatīta arī NATO agentūru potenciālā loma, piemēram, NATO Uzturēšanas un apgādes agentūra (NAMSA), ja tās spēj piedāvāt izmaksu ziņā izdevīgus risinājumus.

Nepieciešamība pēc koordinācijas loģistikas atbalsta jomā izpaužas vairākos līmeņos, un tā var nebūt saistīta ar pašu NATO. “Ārpus 5. panta”

operācijās var rasties vajadzība pēc sadarbības paplašināšanas starp valstīm ārpus NATO, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas, Rietumeiropas Savienības, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas, Starptautiskā Sarkanā Krusta komitejas un citu attiecīgo organizāciju ietvaros.

Sadarbības loģistika

Loģistikas jomā sadarbības mērķis ir uzlabot vispārējo Alianses loģistikas struktūru, palielinot loģistikas atbalsta efektivitāti NATO un NATO vadītām vai atbalstītām daudznacionālajām operācijām; uzlabojot produktivitāti un ietaupot izdevumus ar militāro spēku liekā apjomu samazināšanu un izvairīšanos no spēku dublēšanas miera laikā, krīzēs un konflikta situācijās.

Galvenie principi, pēc kuriem NATO ietvaros tiek vadīta loģistikas sadarbība, ir sekojoši: operacionālo vajadzību prioritāte; kopējā atbildība; efektivitāte; kā arī redzamība un atklātums.

Ar kopējo loģistikas pasākumu attīstību NATO ietvaros nodarbojas vairākas ražošanas un loģistikas aģentūras, kuras izveidotas tieši šim nolūkam. Galvenā no tām ir NAMSA - NATO Uzturēšanas un apgādes aģentūra. Loģistikas jomā efektīvu sadarbību var paplašināt, izmantojot moderno tehniku materiālās daļas sagādei un menedžmentam. Viens no piemēriem ir NAMSA izveidotā koncepcija SHARE (Inventāra uzturēšanas un aktīvu prasību apmaiņa). Kā jau norāda tās nosaukums, tā ir struktūra, kas atvieglo inventāra dalīšanu vai apmaiņu starp lietotājiem, - no vienas puses, nodrošinot efektīvu saikni starp to specifiskajām vajadzībām un, no otras puses, pieejamību atbilstošiem aktīviem.

Starptautiskā loģistika

Grūtie uzdevumi, kas sagaida Aliansi nākotnē, ieskaitot ierobežotus resursus, uzsver nepieciešamību palielināt sadarbību un starptautisko piedalīšanos loģistikas atbalstā. Uz to, cik būtiska ir daudznacionālās kopīgās loģistikas struktūra, norāda gan vajadzība veikt operācijas (piemēram, miera nodrošināšana) vietās, kur loģistikas atbalstu nespēj nodrošināt parastās valstiskās infrastruktūras, gan arī vajadzība sabalansēt valstu ārpus NATO militāros spēkus un to loģistikas atbalstu. Te jāpiemin loģistikas prasības transporta, tehnoloģijas un apgādes, kā arī medicīnisko spēju jomās.

Starptautiskā loģistika ir arī nozīmīgs spēku koncentrētājs, kas optimalizē atsevišķu valstu loģistikas atbalsta centienus. Tā iekļauj divpusējus vai daudzpusējus pasākumus, kas veicina individuālu valstu loģistikas atbalsta

aktivitāšu izmaksu pazemināšanu, kā arī to efektivitāti. Šādi pasākumi var dot būtisku ieguldījumu sekmīgu loģistikas operāciju aspektu plānošanā, kā arī to realizēšanā. Ir izmantotas vairākas koncepcijas un iniciatīvas, lai ieviestu plašāku starptautisku iesaisti šajā jomā, to skaitā, funkciju specializāciju un vadošās valsts koncepciju, Daudznacionālās Integrētās loģistikas vienības un Daudznacionālās Integrētās medicīnas vienības, Vadošās nācijas un trešās puses atbalstu, Starptautiskā Kopīgā loģistikas centra izveidi.

GALVENĀS LOĢISTIKAS FUNKCIJAS

Mobilitāte

Efektīga un savlaicīga spēku darbība ir īpaši būtiska visām militārajām operācijām. Garantēt materiālās daļas un kareivju stratēģisko mobilitāti ar adekvātas piegādes, transporta aprīkojuma, ekipējuma un infrastruktūras nodrošināšanu parasti ir galvenais operacionālais nosacījums. Tas ietver iespēju izmantot civilos resursus un arī liela apjoma materiālās daļas un iekārtu izvietošanu, uzstādīšanu un tālāku darbību. Tādējādi iespēju plānošanai un izvērtēšanai var būt noteicošā loma politisko un militāro prasību nodrošināšanā. Risinot jautājumos par NATO stratēģisko mobilitāti, galvenā nozīme ir Pārvietošanās un transportēšanas konsultatīvajai grupai (MAG), kas ir NATO Vecāko loģistikas amatpersonu konferences (SNLC) apakšgrupa. Šī institūcija tika izveidota, lai veicinātu kopējos mērķus pārvietošanas, transportēšanas un mobilitātes jautājumu menedžmentā starp militārajām un civilajām aģentūrām un starp NATO un dalībvalstīm.

Uzņēmējvalsts atbalsts

Uzņēmējvalsts atbalsts ir civilā un militārā palīdzība, ko miera, ārkārtas un konflikta situācijās sniedz uzņēmējvalsts Alianses spēkiem un organizācijām, kas atrodas uzņēmējvalsts teritorijā - darbojas tajā vai šķērso to. Šāda veida palīdzība balstās uz vienošanos, kas panākta starp attiecīgām uzņēmējvalsts varas iestādēm un "nosūtošām valstīm", un/vai NATO.

Uzņēmējvalsts atbalsts ir ļoti būtisks visu veidu un kategoriju spēku uzturēšanā. Divpusējas vai daudzpusējas vienošanās, kurās ņemtas vērā NATO operacionālās prasības, sniedz būtisku ieguldījumu spēku aizsardzībā, kā arī garantē pieprasīto loģistikas un infrastruktūras atbalstu to uzņemšanā, attīstībā un izmantošanā.

Daudznacionālajiem spēkiem nepieciešamās elastības nodrošināšanā ir svarīgi, ka NATO militārie komandieri iesaistās prasību noformulēšanā

uzņēmējvalstīm, no NATO puses risinot sarunas par Vienošanās memoranda pieņemšanu, kā arī piedaloties attiecīgu uzņēmējvalsts atbalsta līgumu izveides koordinēšanā. Turklāt, pieaugoši daudzveidīgās izvietojuma iespējas liecina, ka uzņēmējvalsts atbalsta pasākumu plānošanai tagad ir jābūt balstītai uz daudz vispusīgāku pieeju nekā iepriekš.

Medicīniskais atbalsts

Medicīniskie pakalpojumi ir viens no svarīgākajiem ieguldījumiem militārajās operācijās - tiek novērstas slimības, ātri evakuēti un ārstēti slimie, traumētie un ievainotie, lai dotu tiem iespēju pēc iespējas ātrāk atsākt pienākumu izpildi. Vietā, kur izvietoti spēki, ir jābūt arī medicīniskām spējām, kas proporcionālas spēku apjomam un slimību, traumu vai ievainojumu riskiem. Medicīniskās palīdzības spējām jau pirms militāro operāciju sākuma ir jābūt pieejamā vietā un darbības gatavībā. NATO Militārās medicīnas dienestu vadītāju komiteja konsultē Militāro komiteju un iesaka galvenos sadarbības punktus šajā jomā. Apvienotā Medicīnas komiteja (JMC) nodrošina civili-militāro koordināciju.

Loģistikas sadarbība un standartizācija

Operacionālā sadarbība tiešā veidā ietekmē NATO spēku - konkrēti, daudz nacionālo formējumu spēku - cīņas efektivitāti. Aprīkojuma, apgādes un procedūru standartizācija lielā mērā vairo vispārējo spēku spējas, tāpēc tas jāņem vērā, projektējot un ražojot sistēmas un aprīkojumu. Lai sasniegtu cīņas efektivitāti, minimālie sasniedzamie mērķi ir pamata aprīkojuma sadarbība, apgādes apmaiņas iespēja un procedūru standartizācija. Šīs prasības ir tieši saistītas ar loģistikas atbalstu standartizētam aprīkojumam. Ir jānodrošina arī pietiekama elastība, lai atvieglotu valstu ārpus NATO dalību NATO vadītās operācijās.

Patērētāju loģistika un Partnerattiecības mieram

Lielākā daļa patērētāju loģistikas aktivitātes Partnerattiecību Rīcības programmā un Individuālajā Partnerattiecību programmā, kā arī valstiski atzītajās divpusējās programmās tiek iedalītas sekojošās kategorijās:

- grupu vizītes Partnervalstīs, lai izskatītu iespējamās sadarbības jomas loģistikas jautājumos un loģistikas apmācības organizēšanu;
- informācijas apmaiņa, ekspertu konsultācijas, tehniskās palīdzības, loģistikas kursi, loģistikas investīcijas miera uzturēšanas mācībās un

loģistikas apmācības;

- oficiālie kontakti, piemēram, personāla sarunas, semināri un konferences;
- koncepciju, politiku, materiālās daļas, procesu un citu loģistikas struktūru un sistēmu aspektu harmonizācija un standartizācija.

Visas minētās aktivitātes atbalsta NATO galveno forumu sanāksmes, kas nodarbojas ar Partnervalstu iesaistības jautājumiem. Tas attiecas, piemēram, uz NATO Vecāko loģistikas amatpersonu konferenci, Pārvietošanās un transportēšanas konsultatīvo grupu, NATO Cauruļvadu komiteju un NATO Militārās medicīnas dienestu vadītāju komiteju, kas visas regulāri tiek ar Partnervalstīm. Sīkāku aprakstu par minētajām aktivitātēm var atrast 14. nodaļā.

Loģistikas kursi Partnervalstīm

NATO loģistikas kursi notiek trīs reizes gadā, un tajos var piedalīties dalībnieki gan no NATO, gan Partnervalstīm. NATO un Partnervalstis piedāvā arī dažādus cita veida kursus, kas veltīti NATO loģistikai, ANO un NATO miera uzturēšanas jautājumiem, medicīniskajai plānošanai, dalībai Starptautiskajā apvienotā apgādes centrā un civili militāro sadarbību civilās ārkārtas situācijas plānošanas jomai. Medicīnas jomā PfP Medicīnas plānotāju kursi ir kļuvuši par būtisku izglītības programmas sastāvdaļu NATO SHAPE skolā. 2000. gada aprīlī 34 studenti no 17 valstīm apmeklēja kursus, un ir plāni paplašināt šo kursu apjomu līdz 80 studentiem. Nodarbību saturs nepārtraukti tiek papildināts ar gūto pieredzi NATO vadītajās operācijās Balkānos.

Citas aktivitātes šajā sakarā sekojošas: Uzņēmējvalsts atbalsta semināri Partnervalstīm, kas sarīkoti, lai iepazīstinātu civilā un militārā štāba virsniekus no Partnervalstīm ar uzņēmējvalsts koncepciju un NATO plānošanas procesiem un pasākumiem šajā sfērā. Tie arī nodrošina dalībniekiem iespēju apspriest reģionālos jautājumus, īpaši tos, kas attiecas uz uzņēmējvalsts atbalstu valstīm, kuras piešķir spēkus NATO vadītām operācijām Bosnijā-Hercegovinā un Kosovā.

Apmācību kolektīvais atbalsts

Šis ir ikgadējas apmācības, kas organizētas, lai iepazīstinātu Partnervalstis ar Alianses koncepciju par starptautisko operāciju loģistikas atbalstu. Sākotnēji tās aprobežojās tikai ar jūras operācijām, taču šobrīd mācības ietver zemes, gaisa un jūras aktivitātes, kuru mērķis ir iepazīstināt dalībniekus ar loģistikas atbalsta dažādo pakalpojumu pilnu spektru.

Tehniskais atbalsts PfP valstīm

NATO Uzturēšanas un apgādes aģentūrai (NAMSA) ir atļauts sniegt tehnisku palīdzību uz kompensāciju pamata iniciatīvas Partnerattiecības mieram dalībvalstīm. Sākotnēji tā pēc būtības ir konsultatīva, tomēr ilgākā laika periodā šāda palīdzība ietvers loģistikas menedžmentu un operācijas.

Vēl papildus šīm daudz nacionālajām aktivitātēm ir paredzēti plaši divpusēji loģistikas kontakti starp individuālām NATO valstīm un Partnervalstīm.

PATĒRĒTĀJU LOĢISTIKA UN MIERA UZTURĒŠANAS OPERĀCIJAS

Kontroles un pastiprinājuma operācijas, kuras veic NATO, atbalstot Apvienoto Nāciju Organizācijas miera uzturēšanas iniciatīvas Bosnijā-Hercegovinā, kā arī Kosovā, uzsvēra loģistikas būtisko nozīmi Krīzes atbildes operācijās. Pieprasījums pēc turpmākām starptautiskām Alianses operācijām, kurās, iespējams, iesaistītos arī valstis ārpus NATO, norāda uz vajadzību pēc loģistikas atbalsta daudz nacionālo menedžmentu, kas bāzēts uz saskaņotiem loģistikas principiem un politiku. Iegūtie sasniegumi varētu būt loģistikas atbalsta samazināšana valstīm, kam tas ir jānodrošina, paaugstinātu izmaksu optimizāciju, labāku koordināciju, palielinātu sadarbību un lielāku elastību.

RAŽOŠANAS UN APGĀDES ORGANIZĀCIJAS

Ziemeļatlantijas Padome ir izveidojusi vairākas NATO Ražošanas un apgādes organizācijas (NPLO), lai paveiktu konkrētus un specifiskus uzdevumus (skatīt 14. nodaļu). NATO Uzturēšanas un apgādes organizācija (NAMSO) un Centrāleiropas Cauruļvadu pārvaldes organizācija (CEPMO) nodarbojas tieši ar patērētāju loģistiku.

Papildu informāciju par patērētāju loģistiku NATO ietvaros var atrast "NATO Loģistikas Rokasgrāmātā", kuru ir izdevis NATO Apgādes vecāko amatpersonu konferences sekretariāts un ko var iegādāties, rakstot uz Logistics (IS Element), SILCEP Division, NATO, 1110 Brussels (Brisele). Rokasgrāmata nav oficiāli saskaņots dokuments, tomēr pieredze liecina, ka tā ir lietderīgs ceļvedis visdažādākajos jautājumos, kas saistīti ar terminu "loģistika".

SADARBĪBA BRUŅOŠANĀS JOMĀ, PLĀNOŠANA UN STANDARTIZĀCIJA

Sadarbība bruņošanās jomā

Par sadarbību bruņošanās jomā starp NATO dalībvalstīm atbild Valstu Bruņojuma direktoru konference (CNAD), kas regulāri sanāk kopā, lai izskatītu aprīkojuma pilnveidošanas un apgādes politiskos, ekonomiskos un tehniskos aspektus NATO spēkiem. Armija, gaisa spēki un Jūras bruņošanās grupas atbalsta konferences darbu un izpilda tās uzliktos pienākumus attiecīgajās jomās. Pētniecības un tehnoloģijas departaments ir integrēta NATO organizācija, kas atbild par aizsardzības pētniecības un tehnoloģijas attīstību, kā arī nodrošina konsultācijas un palīdzību CNAD un Militārajai komitejai. Tas rīko sadarbības aktivitāšu programmas par daudzpusīgiem aizsardzības pētniecības un tehnoloģijas jautājumiem. NATO Industriāli konsultatīvā grupa (NIAG) sniedz atbalstu industriālos jautājumos, kas nodrošina CNAD industrijas konsultāciju panākumus jautājumos par to, kā attīstīt valdības-industrijas un industrijas-industrijas sadarbību, kā arī palīdz konferencei starptautiskās sadarbības iespēju izpētē. Citas grupas konferences ietvaros, kas iepriekš tika dēvētas par Kadru grupām un tagad ir pārsauktas par "CNAD Partnerības grupām", aktīvi darbojas tādās sfērās kā aizsardzības sagādes politika un komplektēšanas prakse, sistematizēšana, kvalitātes garantijas, municijas testēšana un drošības kritēriji un materiālās daļas standartizācija.

Augstāk minētās struktūras ietvaros ir izveidotas darba grupas un ad hoc grupas, lai nodrošinātu sadarbību noteiktās jomās. Vispārējā struktūra dod iespēju dalībvalstīm izvēlēties aprīkojumu un pētniecības projektus, kuros tās vēlas piedalīties. Tai pašā laikā tā atvieglo informācijas apmaiņu par valstiskām aprīkojuma programmām un tehniskiem un loģistikas jautājumiem, kur sadarbība var sniegt īpašu labumu gan individuālām valstīm, gan visam NATO kopumā.

1993. gadā Ziemeļatlantijas Padome apstiprināja pārstrādāto NATO bruņojuma sadarbības politiku, struktūras un procesus. Tie tika izstrādāti, lai stiprinātu kopējās aktivitātes aizsardzības aprīkojuma jomā; lai racionalizētu vispārējo CNAD komitejas struktūru, panākot to efektīvāku un produktīvāku darbību; un lai vadītu CNAD darbu sekojošās svarīgās jomās:

- militāro prasību harmonizācija visā Aliansē;
- būtiskās kaujas lauka sadarbības veicināšana;

- kopējo iespēju (kuras noteikusi CNAD) izpēte, un uzlabotas transatlantiskās sadarbības veicināšana;
- kritisko aizsardzības tehnoloģiju attīstība, ieskaitot paplašinātu savstarpēju dalīšanos ar tehnoloģiju.

1994. gadā CNAD vienojās par praktiskās sadarbības pasākumu ciklu ar Rietumeiropas Bruņojuma grupu WEAG³, radot iespējas dialoga paplašināšanai starp Eiropas un Ziemeļamerikas sabiedrotajiem transatlantiskā bruņojuma jautājumos.

Bruņošanās plānošana

1989. gadā Ziemeļatlantijas Padome apstiprināja Parastā bruņojuma plānošanas sistēmas (CAPS) izveidi. Šīs sistēmas galvenie mērķi ir nodrošināt CNAD vadlīnijas un orientāciju valstīm par to, kā vislabāk ar bruņojuma programmām, individuāli un kopīgi, iespējams izpildīt Alianses prasības; kā saskaņot ilglaicīgus aizsardzības nodrošināšanas plānus; un kā identificēt tālākās bruņojuma sadarbības iespējas visai Aliansei kopumā.

Šai plānošanas procesā tika izstrādāta virkne rekomendāciju, kuras katru otro gadu CNAD vadībā izdod NATO Parastā bruņojuma pārskata komiteja. Rekomendāciju mērķis ir likvidēt pasākumu nevajadzīgo dublēšanu, izpildot Alianses militārās vajadzības; radīt struktūru informācijas apmaiņai un operacionālo prasību saskaņotībai CNAD bruņošanās grupu ietvaros; un izveidot racionālākas un izmaksu ziņā optimālākas bruņošanās sadarbības un aizsardzības nodrošināšanas metodes.

Tiek gatavots pārskats par NATO bruņojuma plānošanas procedūrām, pievēršot galveno uzmanību uz struktūrām un procesiem CNAD ietvaros.

Standartizācija

Standartizācijai starp NATO spēkiem ir būtiska ietekme uz Alianses militāro spēku kopīgo operacionālo efektivitāti un tā rada iespējas, kas sekmē ekonomisko resursu labāku izlietošanu. Tādējādi daudzās un dažādās jomās tiek veikti plaši pasākumi, lai uzlabotu sadarbību un likvidētu dublēšanu

3 No 1976. līdz 1992. gadam Eiropas Neatkarīgā programmas grupa (IEPG) rīkoja forumu, kurā Eiropas NATO dalībvalstis varēja apspriest un formulēt rīcības plānu, kas tika izstrādāts, lai panāktu spēcīgāku sadarbību bruņojuma apgādē. IEPG tika likvidēta 1992. gada beigās, kad tās funkcijas tika uzticētas Rietumeiropas Savienībai (WEU). Tagad šo jautājumu risināšanu Rietumeiropas Savienības ietvaros veic Rietumeiropas Bruņojuma grupu (WEAG).

aizsardzības sistēmu pētniecībā, attīstībā, ražošanā, sagādē un atbalstā. NATO Militārā standartizācijas aģentūra - sadarbībā ar Valstu bruņojuma direktoru konferenci un citām attiecīgām institūcijām - ir izstrādājusi un izsludinājusi NATO Standartizācijas līgumus par procesiem un sistēmām, un aprīkojuma vienībām (STANAG).

Formulējot aprīkojuma un procesu standartus, kas tiek lietoti visā NATO, vienojoties par tiem, realizējot un saglabājot tos, tiek sniegts nozīmīgs ieguldījums Alianses saliedētībā un tās aizsardzības struktūru efektivitātē. Kamēr standartizācijai ir svarīga loma daudzās dažādās jomās, pamata forums standartizācijas politiku jautājumos ir NATO Standartizācijas organizācija (NSO), kuras mērķis ir padarīt standartizāciju par neatņemamu Alianses plānošanas sastāvdaļu un kas darbojas kā koordinators starp NATO vecākajām amatpersonām, kas izskata standartizācijas prasības. NSO tika izveidota 1995. gadā, lai dotu jaunu pamudinājumu Alianses darbībai, kuras mērķis ir uzlabot sabiedroto politikas un standartizācijas programmu koordināciju materiālās daļas, tehniskajā un operacionālajā jomā. Sīkāka informācija par NATO Standartizācijas organizāciju un ar to saistītām struktūrām ir dota 14. nodaļā.

SAKARU UN INFORMĀCIJAS SISTĒMAS

Konsultācijas, vadības un kontroles jautājumiem NATO ietvaros ir kopējs nosaukums "C3". NATO Konsultāciju, vadības un kontroles organizācija (NC3O) ir atbildīga par izmaksu ziņā optimālu, sadarbībspējīgu un drošu spēju nodrošināšanu visā NATO, lai garantētu augsta līmeņa politisko konsultāciju un militāro spēku vadību un kontroli. Tas ir sasniegts ar vairāku tādu Sakaru un informācijas sistēmu (CIS) palīdzību, kas savienoti arī ar valstiskiem fiksētiem un mobiliem tīkliem, lai aptvertu visu NATO reģionu, savienojot NATO galveno mītni Briselē ar visiem Integrētās militārās komandstruktūras štābiem, valstu galvaspilsētām un augstākā līmeņa valstu militārām pavēlniecībām. Ir izveidotas drošas sakaru iespējas politikajām konsultācijām ar Eiroatlantijas Partnerības padomes (EAPC) dalībvalstīm.

NC3O ietver NATO C3 Padomi (NC3B), kas darbojas kā NC3O direktoru padome; Nacionālo C3 pārstāvju grupu (NC3REPS), kas darbojas kā NC3B pastāvīgā sesija; NATO C3 aģentūru (NC3A); un NATO Sakaru un informācijas sistēmas darbības un atbalsta aģentūru (NACOSA). NC3B ir starptautiska vecāko amatpersonu struktūra, kas darbojas Ziemeļatlantijas Padomes un Aizsardzības plānošanas komitejas interesēs un atbild arī par to konsultēšanu visos C3 politikas jautājumos, tai skaitā par NATO un nacionālo C3 sistēmu sadarbībspēju, kā arī sniedzot konsultācijas CNAD par C3 kolektīvajām programmām.

NC3 aģentūra veic galvenos plānošanas, tehnoloģijas, projektēšanas, integrēšanas, tehniskā atbalsta un konfigurācijas kontroles pasākumus NATO C3 sistēmām. Aģentūra nodrošina Stratēģiskos komandierus un citu personālu ar zinātniska un tehniska rakstura konsultācijām un atbalstu jautājumos, kas attiecas uz operāciju pētniecību, uzraudzību, gaisa vadību un kontroli, kā arī nodrošina tehnisku atbalstu apmācībām un operācijām un cita veida projektiem, kas ar to ir saistīti.

NACOSA un tai pakļautās apakšvienības uztur, kontrolē un operē ar aģentūrai uzticētajām NATO Komunikāciju un informācijas sistēmām un nodrošina attiecīgu atbalstu un apmācības darbā ar šīm sistēmām. Operacionālās politikas prioritāšu noteikšanu un procesuālo vadību kopīgi izlemj abi Stratēģiskie komandieri. NC3B veic neoperacionālo vadību.

GAISA SATIKSMES VADĪBAS CIVILĀ/MILITĀRĀ KOORDINĀCIJA

1955. gadā Ziemeļatlantijas Padome izveidoja Eiropas Gaisa telpas koordinācijas komiteju (CEAC). 1998. gadā Komiteja tika pārveidota par NATO Gaisa satiksmes vadības komiteju (NATMC).

Komiteja atbild par to, lai tiktu garantēta visu civilo un militāro 19 NATO valstu gaisa telpas teritorijas prasību absolūta koordinācija. Tā iekļauj galveno gaisa apmācību vadību, gaisa transporta kontroles sistēmu un procesu saskaņošanu un komunikāciju frekvenču savstarpējas izmantošanas iespējas. Komitejai palīdz arī novērotāji no Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas, Starptautiskās Gaisa transportēšanas asociācijas un no Eiropas Gaisa navigācijas drošības organizācijas (EUROCONTROL). Alianses jaunu misiju kontekstā, piemēram, miera uzturēšanā, Komiteja ir spējīga nodrošināt unikālu saikni starp NATO Militārajām varas institūcijām, kas atbildīgas par plaša mēroga militārās aviācijas kustības koordināciju, un civilajām organizācijām, kas veic gaisa telpas vadību.

Pēdējo gadu laikā pieaugums civilajā gaisa satiksmē un aizkavēšanās, ko daudzās Eiropas daļās radījusi nepietiekamas gaisa transporta kontroles un lidostu struktūras spējas sastrēgumstundās, ir akcentējusi vajadzību pēc efektīgas koordinācijas starp civilajām un militārajām varas iestādēm, kas nodrošinātu gaisa telpas vienlīdzīgu izmantošanu visiem tās lietotājiem. Turklāt, pastāv nepieciešamība tehniskā līmenī garantēt, ka militārie operatori spēj uzturēt nepieciešamā līmeņa savietojamību daudzveidīgajos gaisa satiksmes menedžmenta sistēmu elementos, kurus civilās aģentūras plāno ieviest nākotnē. Rezultātā, īpaši ņemot vērā pašreizējos centienus sasniegt Paneiropas gaisa satiksmes menedžmenta integrāciju, komiteja tiek

pārstāvēta vairākos starptautiskos forumos. Tā ir Eiropas Civilās aviācijas konferences transporta ministru apstiprinātās programmas dalībniece.

Tā kā viedokļu apmaiņa par gaisa telpas vadību ir daļa no partnerattiecību attīstības procesa starp NATO un tās Partneriem, komiteja ir aktīvi iesaistījusies sadarbības pasākumos. Kopš 1991. gada periodiski tiek rīkotas sanāksmes par civili/militāro gaisa satiksmes vadības koordināciju, kurās augsta līmeņa dalību ņem NATO dalībvalstis un citas Eiropas valstis. 1992. gada maijā Centrāleiropas un Austrumeiropas, kā arī Vidusāzijas valstis, kuras bija Ziemeļatlantijas Sadarbības padomes (vēlāk to nomainīja Eiroatlantijas Partnerības padome) dalībnieces, piedalījās seminārā par šo jautājumu kopā ar pārstāvjiem no NATO valstīm, kā arī no NATO Militārajām varasiestādēm un piecām starptautiskām organizācijām, kam ir pienākumi šajā sfērā.

Sākot no 1992. gada novembra, Sadarbības partneri tika aicināti piedalīties komitejas plenārsēdēs, lai iekļautu Centrāleiropas un Austrumeiropas integrācijas civili/militāro dimensiju Rietumeiropas Gaisa satiksmes pārvaldes stratēģijās. 1994. gada sākumā tika aicinātas arī citas Eiropas neitrālās valstis piedalīties komitejas aktivitātēs. Šis apstāklis padarīja komiteju par unikālu forumu koordinācijai starp visas kontinentālās Eiropas gaisa telpas civilajiem un militārajiem izmantotājiem, kā to ir atzinusi Eiropas Civilās aviācijas konference.

Iniciatīva Partnerattiecības mieram turpina tālāk paplašināt konkrētu sadarbību šajā jomā, īpaši attiecībā uz gaisa apmācību koordināciju. Regulāras sanāksmes plenārsēžu un darba līmenī tagad, kā jau tas paredzēts PfP Partnerattiecību darba programmā, ir daļa no sadarbības aktivitātēm, kas saistītas ar gaisa satiksmes menedžmentu. Pastiprinot iniciatīvu Partnerattiecības mieram, turpmākajos gados šajā jomā ir iespējama komitejas aktivitāšu paplašināšana un padziļināšana.

Gaisa telpas vadība un kontrole ir ietverti EAPC Rīcības plāna 2000.-2002. gada sadaļā, kurā uzskaitītas saskaņotās sadarbības sfēras iniciatīvas Partnerattiecības mieram programmas ietvaros. Sadarbība, kas saistīta ar gaisa telpas drošību un gaisa telpas vadību un kontroli, ir paredzēta arī NATO-Krievijas attiecību, NATO-Ukrainas partnerattiecību un Dienvidaustrumu Eiropas Iniciatīvas kontekstā.

PRETGAISA AIZSARDZĪBA

NATO Pretgaisa aizsardzības komitejas (NADC) pienākums ir sniegt konsultācijas Ziemeļatlantijas Padomei un Aizsardzības plānošanas komitejai par visiem gaisa aizsardzības aspektiem, tai skaitā par taktisko raķešu aizsardzību. Tā dod iespēju dalībvalstīm saskaņot valstiskos centienus ar starptautisko plānošanu, kas saistīta ar gaisa komandu un kontroli un gaisa aizsardzības ieročiem. Kanādas un ASV pretgaisa aizsardzība tiek koordinēta Ziemeļamerikas Pretgaisa aizsardzības sistēmas ietvaros (NORAD).

1994. gadā NADC uzsāka dialogu ar Sadarbības partneriem, Ziemeļatlantijas Sadarbības padomes aizgādībā (NACC), lai veicinātu savstarpējo sapratni un uzticību kopīgo interešu gaisa aizsardzības jautājumos. Notikumi iniciatīvas Partnerattiecības mieram ietvaros, kas turpina paplašināt sadarbību šajā jomā, ietver gaisa aizsardzības ekspertu faktu konstatēšanas sanāksmes, gaisa aizsardzības seminārus un Kolektīvās gaisa aizsardzības programmas saglabāšanu. Dialogs tiek turpināts Eiroatlantijas Partnerības padomes (EAPC) ietvaros, kas nomainīja NACC, un iniciatīvas Partnerattiecības mieram programmas kontekstā.

Efektīva gaisa aizsardzība ir būtiska Alianses drošībai. To nodrošina sarežģīta sistēma, kas dod iespēju reģistrēt aviācijas un taktiskās raķetes, sekot tām un pārtvert tās ar jūras un sauszemes ieroču sistēmām vai ar pārtvērējiznīcinātāju lidmašīnām. Komandas un kontroles struktūra, kas sekmē gaisa aizsardzību, aptver NATO Pretgaisa aizsardzības sauszemes vidi (NADGE), kurā iekļauta teritorija no Ziemeļnorvēģijas līdz Austrumturcijai, Apvienotās Karalistes Uzlabotu gaisa aizsardzības sauszemes vidi (IUKADGE) un Portugāles Aviācijas vadības un kontroles sistēmu (POACCS). Šīs sistēmas apvieno dažādas novietnes, kas ir aprīkotas ar moderniem radariem, datu apstrādes un izdrukas sistēmām un kas ir savienotas ar modernām digitālajām sakaru ierīcēm. Ieroču sistēmas un komandas un kontroles sistēmas kopā veido tā saukto NATO Integrēto Pretgaisa aizsardzības sistēmu (NATINADS).

Sistēmas pamatprincips ir starpvalstu sadarbība. Tādēļ liela daļa no eksistējošās gaisa aizsardzības struktūras tiek kopīgi finansēta caur NATO Drošības investīciju programmu NSIP (iepriekšējais nosaukums - Infrastruktūras programma), un līdzīgi tiek finansēta nozīmīga pārņēmējsistēmas daļa - Aviācijas Vadības un kontroles sistēma (ACCS). ACCS ir veidota, lai savienotu visu gaisa aizsardzības, gaisa ofensīvu un gaisa atbalsta operāciju taktisko plānošanu, norīkošanu un izpildīšanu. Tādēļ tās darbības sfēra ir daudz plašāka, nekā gaisa aizsardzības joma. Šī sistēma tiek realizēta NATO ACCS Pārvaldes organizācijas (NACMO) uzraudzībā, un dažu nākamo gadu laikā tā nodrošinās sākotnējās operacionālās spējas.

Pēdējo 1980-to gadu laikā agrā brīdinājuma spējas tiks palielinātas ar E-3A NATO Agrās brīdināšanas un vadības spēku gaisā (NAEW&C) flotes aviācijas izveidošanu. Flote pašlaik tiek uzlabota ar modernizācijas programmām, kuras vada NATO AEW&C Programmu pārvaldes organizācija. Šī NATO piederošā un vadībā esošā aviācija, kopā ar Lielbritānijai piederošo un tās vadīto E-3D aviāciju, veido NATO Agrā brīdinājuma spēkus gaisā. Arī Francijas un ASV gaisa spēkiem pieder E-3 aviācija, kas var savstarpēji sadarboties ar NATO gaisa aizsardzības struktūru.

NATO veic pētījumus, kā ātrāk izplatīt agrā brīdinājuma informāciju par Taktisko ballistisko raķešu novietnēm. Turklāt NATO Pretgaisa aizsardzības komiteja (NADC) ir pārstrādājusi Alianses Pretgaisa aizsardzības programmu, kas tagad saucas Alianses Paplašinātā pretgaisa aizsardzības programma. Tajā ir ietverti pasākumi NATO pretgaisa aizsardzības struktūru pielāgošanai, ņemot vērā atšķirīgo drošības situāciju un atbilstošās izmaiņas Alianses krīzes situāciju vadības prasībās. Programma ietver arī starptautiskās apmācības un procedūras, ar kurām novērtēt potenciālo jūras aktīvu piešķiršanu pretgaisa aizsardzībai, kā arī iespējamo viegli transportējamo gaisa aizsardzības elementu pastiprinājumu. Turklāt, tā kā taktiskās raķetes šobrīd ietilpst daudzu valstu ieroču inventārā, Alianse meklē iespējas, kā šādām sistēmām veikt pretpasākumus.

CNAD ietvaros ir uzsākts darbs pie Alianses Sauszemes uzraudzības spēju attīstīšanas, lai papildinātu NATO Agrīnās brīdināšanas sistēmas gaisā spējas un lai nodrošinātu efektīvu sistēmu, kas var palīdzēt militārajās operācijās paplašinātās gaisa aizsardzības (piemēram, konvencionālās pretuzbrukumu vienību operācijas), miera uzturēšanas un krīzes vadības kontekstā. Turklāt, pamatojoties uz Padomes apstiprinātu politiku, CNAD organizē mācības par slāņveida raķešu aizsardzību, lai uzsāktu visaptverošās Paplašinātās Pretgaisa aizsardzības programmas aktīvās aizsardzības sadaļu.

CIVILO ĀRKĀRTAS SITUĀCIJU PLĀNOŠANA

NATO Civilo ārkārtas situāciju plānošanas uzdevums ir koordinēt nacionālās plānošanas aktivitātes, lai nodrošinātu visefektīvāko civilo resursu izmantošanu, kopīgi atbalstot Alianses stratēģiskos mērķus. Civilo ārkārtas situāciju plānošana ir valstisks pienākums, un civilie aktīvi vienmēr paliek valsts kontrolē. Tomēr NATO līmenī valstu nodomi un spējas tiek saskaņotas, lai garantētu, ka darbosies kopīgi izstrādātie plāni un pasākumi un ka būs pieejami nepieciešamie aktīvi. Šie aktīvi ir kuģi, lidmašīnas, vilcieni, medicīniskā aparatūra, komunikācijas iekārtas, katastrofu novēršanas spējas un cita veida civilie resursi.

NATO Civilo ārkārtas situāciju plānošanas galvenie pienākumi norāda uz Alianses galvenajiem drošības uzdevumiem, un tie ir sekojoši: civilais atbalsts militārajām un krīzes novēršanas operācijām, atbalsts nacionālajām varas iestādēm civilās ārkārtas situācijās un civiliedzīvotāju aizsardzība. Vēl bez šiem visaptverošiem uzdevumiem Civilo ārkārtas situāciju plānošanai ir uzticēts nodrošināt civilo aktīvu un aprīkojuma pieejamību un normāla dzīves ritma uzturēšanu ārkārtas situācijās, piemēram, kara laikā, krīzes un katastrofu gadījumos. Aizvien vairāk šis darbs notiek ciešā sadarbībā ar Partnervalstīm, kas aktīvi piedalās Civilo ārkārtas situāciju plānošanā NATO.

Visas šīs darbības saskaņo Neparedzētu gadījumu vecāko amatpersonu plānošanas komiteja (SCEPC), kas atskaitās pašai Ziemeļatlantijas Padomei. SCEPC vismaz divas reizes gadā tiekas plenārsēdē un astoņas reizes gadā - pastāvīgā sesijā. Plenārsēdes priekšsēdētājs ir ģenerālsekretārs, taču praksē šīs sēdes vada ģenerālsekretāra vietnieks Drošības investīciju, loģistikas un civilo ārkārtas situāciju plānošanas jautājumos, turpretī pastāvīgās sesijas vada Civilo ārkārtas situāciju plānošanas direktors. Valstu pārstāvniecība plenārsēžu līmenī tiek organizēta, apvienojot valstisko Civilo ārkārtas situāciju plānošanas organizāciju (kas darbojas valstu galvaspilsētās) vadītājus. Uz pastāvīgām sesijām parasti ierodas valstu delegāciju locekļi NATO galvenajā mītnē, tomēr var piedalīties arī pārstāvji no galvaspilsētām. Lai atspoguļotu Civilo ārkārtas situāciju plānošanas nopietno iesaistīšanos PfP aktivitātēs, divas reizes gadā tiek rīkotas SCEPC plenārsēdes EAPC formātā, kurās var piedalīties visas Partnervalstis, un vismaz četreiz gadā ar Partnervalstīm tiek organizētas pastāvīgās sēdes.

SCEPC vadībā vairākas tehniskās Plānošanas padomes un komitejas apvieno nacionālo valdību un industrijas ekspertus un militāros pārstāvjus, lai koordinētu plānošanu vairākās civilo aktivitāšu jomās:

- Eiropas iekšzemes sauszemes transports
- Okeāna kuģniecība
- Civilā aviācija
- Pārtika un lauksaimniecība
- Industriālā ražošana un piegāde
- Pasta pakalpojumi un telekomunikācijas
- Medicīnas sfēra
- Civilā aizsardzība
- Naftas ražošana un piegāde (lai gan šobrīd tā ir spēkā neesoša).

Šie pārstāvji regulāri tiek un nodrošina ciešu saikni starp NATO politiku un tās īstenošanas līdzekļiem. To darbība tiek atbalstīta ar nelielām un elastīgām darba grupām vai specializētām tehniskajām komitejām.

Vispārējā Civilo ārkārtas situāciju plānošanas vadība gan NATO, gan valstiskajā līmenī atrodas ārlietu ministru rokās, kuri izlemj rīcības prioritātes. Tomēr īpaši plašais Civilo ārkārtas situāciju plānošanas apjoms pieprasa rūpīgu koordināciju un atbalstu no daudzajām valstu ministrijām un nacionālajām aģentūrām, kas tagad ir iesaistījušās Civilo ārkārtas situāciju plānošanā.

Civilo ārkārtas situāciju plānošanas aktivitātes iniciatīvas Partnerattiecības mieram ietvaros

Pamatojoties uz plāniem, kurus Partnervalstis ir individuāli izstrādājušas un apstiprinājušas ar NATO, Alianse un Partneri darbojas kopā, atbalstot savstarpējos nacionālo institūciju demokrātiskās kontroles ideālus, tai skaitā arī bruņotos spēkus, un norāda uz daudzajiem riskiem, ar kuriem jāsaskaras nācijām un kas ir aprakstīti Alianses Stratēģiskajā koncepcijā. Sabiedrotie un Partnervalstis veic kopīgu plānošanu un apmācības, lai uzlabotu sadarbības spējas, atbalstot Alianses plašo pieeju drošībai. Civilo ārkārtas situāciju plānošana joprojām ir lielākā nemilitārās sadarbības aktivitāšu programma, un tās darbība ir aptvērusi konferences, seminārus, apmācības, treniņu kursus un informācijas apmaiņu. Visas Partnervalstis ir iesaistītas dažāda līmeņa vietējo, reģionālo un nacionālo valdību, kā arī nevalstisko organizāciju ietvaros.

Programma tieši norāda uz Partnerattiecību politiskajiem mērķiem, un šobrīd arvien vairāk koncentrējas uz Partnervalstu konkrētu sadarbību Plānošanas padomju un komiteju darbā. Praktiska iesaistīšanās NATO Civilo ārkārtas situāciju plānošanā palielinās Partnervalstu lomu un veicinās labāku un operacionālāku Partnerattiecību attīstību, kas atbilst ministru un valstu un valdību vadītāju pieņemtajiem lēmumiem.

Tai pašā laikā arī daudzas citas starptautiskas organizācijas piedalās Civilo ārkārtas situāciju plānošanā. To skaitā ir Eiropas Padome, Eiropas Savienība, Starptautiskā Atomenerģijas aģentūra, Starptautiskā Sarkanā Krusta federācija un Sarkanā Pūsmēness biedrības (IFRC), Starptautiskā Sarkanā Krusta komiteja (ICRC), Apvienoto Nāciju Organizācijas humāno lietu koordinācijas birojs (UNOCHA), Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu lietās (UNHCR).

Gatavība katastrofām un iedzīvotāju aizsardzība ir daudzās vienojošās PFP Civilo ārkārtas situāciju plānošanas aktivitātes. Vērtība ir pievērsta lavīnām, ķīmiskām katastrofām, zemestrīcēm, plūdiem, kodolkatastrofām un bīstamo kravu pārvadājumiem. Liela daļa no uzskaitītā darba tiek veikta sadarbībā ar UNOCHA un tās projektu par Militārās un civilās aizsardzības aktīvu (MCDA) izmantošanu, sniedzot palīdzību katastrofās.

Atsaucoties uz abpusējo aicinājumu veikt konkrētāku sadarbību katastrofu novēršanā, SCEPC EAPC formātā izstrādāja plānus Eiroatlantijas Katastrofu likvidēšanas spējām, ietverot Eiroatlantijas Katastrofu likvidēšanas koordinācijas centru (EADRCC) un Eiroatlantijas Katastrofu likvidēšanas vienību (EADRU). EAPC ministri 1998. gada maijā apstiprināja EADRCC izveidošanu, un tas tika atvērts nākamajā mēnesī. Centrs ir paveicis vērtīgu darbu, koordinējot starptautisko palīdzību Ukrainas plūdos un Turcijā un Grieķijā notikušajās zemestrīcēs. Tas ir sniedzis nozīmīgu ieguldījumu UNHCR palīdzības operācijās Albānijā un bijušajās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā⁴, kā arī bija nenovērtējams atbalsts, koordinējot humāno palīdzību Kosovā krīzes laikā.

EADRU būs neizsīkstošu iespēju avots, ko veido aktīvi un resursi, kurus valstis varētu būt gatavas piešķirt, atsaucoties uz palīdzības prasībām no katastrofas piemeklētas valsts. Šīs vienības pastāvēšana īpaši palīdzēs atsaucīgas un elastīgas palīdzības attīstībā.

NATO sadarbība ar Krieviju

Šajā jomā NATO-Krievijas sadarbība sākās 1991. gada decembrī, kad Ziemeļatlantijas Padome uzdeva Vecāko amatpersonu Civilo ārkārtas situāciju plānošanas komitejai sniegt palīdzību humānās palīdzības transportēšanas koordinācijai uz toreizējo Padomju Savienību. Turpmāko dažu mēnešu laikā NATO-Krievijas sadarbība humāno aktivitāšu veidā daudzās bijušās Padomju Savienības valstīs nodrošināja stingru pamatu turpmākajām aktivitātēm starp NATO un Krieviju. Sadarbība ir izveidota starp NATO Civilo ārkārtas situāciju plānošanas struktūrām un Krievijas Federācijas Civilās aizsardzības, ārkārtas situāciju dabas katastrofu seku likvidēšanas (Krievijas EMERCOM) ministriju, no kurām abas ir bijušas ievērojamas Apvienoto Nāciju Organizācijas Humanitāro lietu koordinācijas biroja un tā MCDA Projekta atbalstītājas. Šajā jomā 1992. gada decembrī NATO galvenajā mītnē notika pirmā konference. Kopš šīs reizes gan NATO, gan Krievija ir uzsākusi vērā ņemamu darbības turpināšanu.

4 Turcija atzīst Maķedonijas Republiku ar tās konstitucionālo nosaukumu.

1996. gada 20. martā Maskavā Krievijas EMERCOM un NATO parakstīja Vienošanās memorandu par Civilo ārkārtas situāciju plānošanu un gatavību katastrofās. Tas liek abām pusēm apņemties pastiprināt to centienus praktiskā sadarbībā un atbalstu tai un abpusējai palīdzībai katastrofu gatavības un novēršanas pasākumos. Abas puses šobrīd apspriež sadarbības priekšlikumus, sniedzot palīdzību UNOCHA operācijām smagu katastrofu gadījumos.

1997. gadā no 22. līdz 23. aprīlim iniciatīvas Partnerattiecību mieram (PfP) ietvaros tika organizēts augsta līmeņa Civilo ārkārtas situāciju plānošanas simpozījs par "Grūtajiem humānajiem uzdevumiem nākošajā gadsimtā", ko vadīja Krievijas EMERCOM. Šis pasākums notika vienlaikus ar SCEPC Sadarbības partneru Plenārsēdi (kas notika Maskavā no 24. līdz 25. aprīlim), kas bija pirmais gadījums, kad SCEPC Simpozījs tiek rīkots ārpus NATO valsts. Šī bija arī pirmā reize, kad NATO Vecāko amatpersonu komiteja noturēja oficiālu sanākumi Krievijas Federācijā.

Pēc Savstarpējo attiecību, sadarbības un drošības Pamataкта parakstīšanas starp NATO un Krievijas Federāciju 1997. gada 27. maijā, Parīzē un NATO-Krievijas Apvienotās pastāvīgās padomes (PJC) dibināšanas tika izveidota Civilo ārkārtas situāciju gatavības un katastrofu novēršanas ekspertu grupa, kas noteica tālākās darbības sfēras. Grupa pārrauga NATO-Krievijas Vienošanās memoranda realizāciju. PJC Eksperimentālais projekts par "Satelīta tehnoloģijas izmantošanu katastrofu menedžmentā" ir viens no piemēriem turpmākai darbībai, kas uzsākta kopš grupas izveides.

NATO sadarbība ar Ukrainu

NATO-Ukrainas sadarbība Civilo ārkārtas situāciju plānošanā sākās 1995. gadā pēc milzīgām lietusgāzēm un sekojošiem Oudas un Doņecas upju plūdiem Austrumukrainā. Plūdi sabojāja vai daļēji iznīcināja notekūdeņu iekārtas Harkovas pilsētā, kā rezultātā pilsētā, kurā dzīvo aptuveni divi miljoni iedzīvotāju, notika spēcīga ūdenskrātuvju saindēšana. Lai pārvarētu šīs problēmas, NATO Civilo ārkārtas situāciju plānošanas direktorāts koordinēja palīdzību no NATO un Partnervalstīm.

1996. gadā Ukrainā tika organizēta pirmā Civilās ārkārtas situāciju plānošanas padomes sanāksme ārpus NATO. Kopā ar "Karpātu drošība '96" apmācībām Ļvovā NATO Civilās aizsardzības komiteja ar Sadarbības partneriem sarīkoja sanākumi. Veiksmīga sadarbība starp NATO Civilo ārkārtas situāciju plānošanas direktorātu un Ministriju, kas atbild par Ārkārtas situācijām un iedzīvotāju aizsardzību no Černobiļas katastrofas sekām, radīja priekšnoteikumus semināram par "Aeromedicīnisko evakuāciju un

glābšanas operācijām ārkārtas situācijās”, kas notika 1997. gada septembrī Kijevā.

Sadarbība Civilo ārkārtas situāciju plānošanas un katastrofu gatavības sfērā ir galvenais elements NATO-Ukrainas hartā, kas tika parakstīta Madridē 1997. gada jūlijā. 1997. gada 16. decembrī šajā jautājumā ar NATO tika parakstīts Vienošanās memorands.

MOU mērķis ir uzlabot spējas civilo ārkārtas situāciju gatavības un katastrofu menedžmenta jomā, kā arī tālāk paplašināt pozitīvo sadarbību starp pusēm. Tādēļ MOU galveno uzmanību pievērš savstarpējo interešu sfērām, ieskaitot reģionālo katastrofu sagatavotību un ārkārtas situāciju menedžmentu, civili-militāro sadarbību, transportu, aeromedicīniskiem evakuācijas pasākumiem un vispārējo reaģēšanas spēju uzlabošanu kodolkatastrofu gadījumā.

SADARBĪBA ZINĀTNES JOMĀ

Zinātnes programmas aktivitātes

Jautājums par zinātnisko sadarbību NATO ietvaros iekļauts NATO Zinātnes komitejas pienākumu sarakstā. Zinātnes komiteja ir atbildīga par NATO Zinātnes programmu, saskaņā ar kuru iespējams saņemt atbalstu sadarbībai civilās zinātnes jomā starp NATO valsts un NATO EAPC Partnervalstu zinātniekiem.

Zinātnes programma ir veidota no četrām apakšprogrammām, kuras ietver sadarbības atbalsta mehānismu daudzveidību dažādu mērķu sasniegšanai:

Zinātnes apvienība: Zinātnes apvienības apakšprogrammas mērķis ir sagatavoties tālākai nākotnei, izglītojot jaunus zinātniekus. Apvienība tiek vadīta decentralizēti, un tā piedāvā Partnervalstu zinātniekiem iespējas turpināt studijas vai nodoties pētniecībai, noteiktu laiku pavadot kādā NATO valstī vai otrādi.

Zinātnes un tehnoloģijas sadarbības programma: Šīs apakšprogrammas mērķis ir uzsākt sadarbību un izveidot noturīgus personīgos sakarus starp NATO un Partneru vai Vidusjūras baseina dialoga valstu zinātniekiem. Atbalsts tiek piedāvāts Sadarbības savienojumu stipendijām (CLG) un Ekspertu vizītēm (EV), lai finansētu sadarbību pētniecības projektos un rastu finansējumu augsta līmeņa pasniedzēju Progresīvo studiju institūtu (ASI) un intensīva garīgā darba Progresīvās pētniecības semināru (ARW) organizācijai.

Visām šīm zinātniskajām jomām ir tiesības uz šajā apakšprogrammā ietvertu atbalstu, un individuālo personu iesniegumus zinātniskajai kopienai izskata Fizikas un inženierzinātņu un tehnoloģijas (PST), Dzīvības, zinātnes un tehnoloģijas (LST), Vides un zemes zinātņu un tehnoloģijas (EST), kā arī ar drošību saistītu civilo zinātņu un tehnoloģiju (SST) konsultatīvās speciālistu grupas.

Pētniecības infrastruktūras atbalsts: Šīs apakšprogrammas mērķis ir sniegt atbalstu Partnervalstīm, veidojot to pētniecības programmu organizāciju un radot nepieciešamo pamata infrastruktūru. Atšķirībā no iepriekšējo apakšprogrammu kopīgā rakstura šajā gadījumā NATO sniedz atbalstu Partnervalstīm. Dažādas aktivitātes ir uzsāktas, lai rastu atbalstu divās sfērās - 1) Datoru tīkls un 2) Zinātnes un tehnoloģijas politika un organizācija.

Zinātne mieram: Apakšprogrammas uzdevums ir stiprināt pētniecību, lai sekmētu industriālās aktivitātes vai rastu risinājumu vides problēmām Partnervalstīs. Tā apvieno pētniecības laboratoriju, industrijas vai patērētāju pakalpojumu zinātniekus no NATO un Partnervalstīm no trīs līdz piecu gadu ilgu praktisku R&D projektu darbā.

NATO zinātniskā sadarbība ir sākusies ar 1956. gada Triju NATO valstu nemilitārās sadarbības komitejas rekomendācijām. Šī "Triju gudro vīru" komiteja, ko veidoja ārlietu ministri Lange (Norvēģija), Martino (Itālija) un Pīrsons [Pearson] (Kanāda), konstatēja, ka progress zinātnē un tehnoloģijā Atlantijas kopienai nākotnē ir tik ļoti nepieciešams, ka NATO dalībvalstīm jānodrošina, ka tiks izvērtēta jebkuru rezultatīvu sadarbību iespēja. Atzīstot vēlāk izveidoto Zinātnes un tehniskās sadarbības īpašās komisijas ziņojumu, Alianses valdību vadītāji 1957. gada decembra sanāsmē apstiprināja NATO Zinātnes komitejas izveidi. Zinātnes komiteja pirmo reizi sanāca kopā 1958. gada martā.

Zinātnes programma attīstījās vairāk nekā trīsdesmit gadu laikā, balstoties uz diviem zinātniskās izcilības pīlāriem un Alianses solidaritāti, un no paša sākuma bija radīta, lai atbalstītu sadarbību starp individuāliem zinātniekiem NATO valstīs, nevis tikai finansētu pētniecības darbu vai institūcijas. Pēdējo gadu laikā Programma ir izveidojusi daudz lielākas iespējas sadarbībai ar NATO Partneriem Eiroatlantijas Partnerattiecību padomē. 1999. gada sākumā Programma tika pilnībā pārveidota, lai nodrošinātu palīdzību tikai sadarbībai starp NATO valstu un NATO Partnervalstu zinātniekiem vai Kopējās zinātnes un tehnoloģijas apakšprogrammas aktivitātēm Vidusjūras dialoga valstīm. Sadarbība tikai starp NATO valsts zinātniekiem vairs netiek atbalstīta.

Šobrīd katru gadu aptuveni 10000 zinātnieku no NATO un Partnervalstīm piedalās NATO Zinātnes programmā kā stipendiāti vai

sanāksmju dalībnieki, vai kā šķīrējtiesneši un Konsultatīvās ekspertu grupas locekļi. Daži no daudzveidīgajiem uzturētajiem tematiem ir šādi: "Industriālo minerālu pētniecība Albānijas ofiolīta kompleksos" (Vides CLG - Albānija un Apvienotā Karaliste); "Kalcija un raidītāju ievadīšana limfvados" (Dzīvības zinātnes CLG - Krievija un Dānija); "Magnētisma pieaugums jaunajās zvaigznēs" (Fizikas CLG - Uzbekistāna, Kazahstāna, Armēnija, Francija, ASV un Vācija); "Lielgabalu un raķešu degvielu izmantošana komerciālajās sprāgstvielās" (Ar drošību saistītās civilās zinātnes ARW - Krievija, ASV); "Zinātniskie jautājumi par videi draudzīgu materiālu izmantošanas un piesārņošanas realizāciju" (Vides ASI - Ukraina un ASV)⁵.

Zinātnes komiteja tiekas trīs reizes gadā, kā arī reizi gadā ar Partnervalstīm Eiroatlantijas Partnerattiecību padomē. Komitejas darbā, novērtējot un atlasot pieteikumus atbalstam, piedalās arī Konsultatīvās ekspertu grupas, kuru locekļus nozīmē Komiteja no NATO un Partnervalstu zinātnieku vidus.

NATO sadarbība ar Krieviju

NATO-Krievijas Pamataakta nolikumu vadībā 1998. gada maijā Luksemburgā NATO un Krievijas Apvienotā pastāvīgā padome ministru līmeņa sanāksmē parakstīja Vienošanās memorandu par Zinātnisko un tehnoloģisko sadarbību starp NATO un Krievijas Federācijas Zinātnes un tehnoloģijas ministriju. Memoranda mērķi ir sekojoši: (a) iedrošināt un veicināt sadarbību zinātnes un tehnoloģijas jomā starp NATO un Krievijas Federāciju abpusēju interešu sfērās, un (b) attīstīt zinātnisko pētniecību un organizēt pasākumus, kas turpina zinātnes un tehnoloģijas progresu.

Memorands sekmē NATO-Krievijas Kopējās zinātniskās un tehnoloģiskās sadarbības komitejas (JSTC) izveidošanu, kura savu darbību veic Apvienotās pastāvīgās padomes vadībā. Ir paredzēts, ka komiteja rīko sanāksmes vienreiz gadā, pārmaiņus - Krievijas Federācijā un NATO galvenajā mītnē.

1998. gada novembrī notika pirmā JSTC sanāksme, kuras laikā komiteja noteica trīs sadarbības jomas Vienošanās memoranda ietvaros: plazmas fizikas, augu biotehnoloģijas un katastrofu paredzēšanas un novēršanas sfērās.

5 CLG: Sadarbības savienojumu stipendija
ARW: Progresīvās pētniecības seminārs
ASI: Progresīvo studiju institūts

NATO sadarbība ar Ukrainu

1991. gadā NATO Zinātnes programmas ietvaros sākās sadarbība ar Ukrainu, un tā tiek pastiprināta, balstoties uz NATO-Ukrainas hartas nosacījumiem. Vēstuļu apmaiņa starp Ukrainas un NATO oficiālajiem pārstāvjiem noveda pie speciālās NATO-Ukrainas Zinātniskās sadarbības darba grupas izveides. Šī darba grupa novērtēs Ukrainas zinātnieku līmeni dalībai NATO Zinātnes programmā un izvērtēs veidus, kā sekmēt plašāku dalību.

Sadarbība Vidusjūras dialoga ietvaros

NATO Zinātnes komiteja īsteno arī ģipašu iniciatīvu ar Vidusjūras dialoga valstīm. Zinātnieki no Vidusjūras dialoga valstīm kopā ar NATO valstu kolēģiem tagad var gatavot iesniegumus ar lūgumiem pēc atbalsta Sadarbības savienojumu stipendiju, ekspertu vizīšu, Progresīvo studiju institūtu un Progresīvās pētniecības semināru veidā. Ģpaša uzmanība tiek pievērsta tam, lai noteiktu reģionālo interešu tematus starp Vidusjūras dialoga valstīm un lai iedrošinātu īstenot zinātnisko sadarbību šajā reģionā.

VIDE UN SABIEDRĪBA

CCMS - Mūsdienu sabiedrības uzdevumi

Ar sarežģītiem uzdevumiem vides aizsardzības jomā, ar kuriem sastopas starptautiskā kopiena, Alianse iepazinās 1969. gadā, kad tika izveidota Mūsdienu sabiedrības uzdevumu komiteja (CCMS) ar mērķi reaģēt uz vides jautājumu problēmām. Ar šīs komitejas atbalstu dalībvalstis ir piedalījušās vairākās iniciatīvās, lai izmantotu Alianses piedāvātās iespējas, sadarbojoties to problēmu risināšanā, kas ietekmē vidi un dzīves kvalitāti.

Komitejas aizbildniecībā ir uzsākti projekti tādās jomās kā vides piesārņošana, troksnis, pilsētas dzīves problēmas, enerģija un cilvēku veselība, bet jo ģpaši ar aizsardzību saistītos vides jautājumos. Kā piemērus tam var minēt Eksperimentālās apmācības par bijušo militāro zemju atkārtotas izmantošanas vides aspektiem, palīdzot Partnervalstīm pārveidot bijušās militārās bāzes, lai tās varētu izmantot civiliem mērķiem; Vides drošības jautājumi starptautiskā kontekstā; Vides menedžmenta sistēmas militārajā sektorā; Tīri produkti un tehnoloģiskie procesi; Krasta lagūnu ekosistēmu veidošana ilgstošam menedžmentam; un Vides ietekmes faktoru izvērtēšana.

Komiteja nodrošina unikālu forumu, lai NATO un EAPC Partnervalstis dalītos zināšanās un pieredzē par sociālās un vides jomas tehniskiem, zinātniskiem un politikas aspektiem kā civilajos, tā arī militārajos sektoros. Komitejas darbība tiek realizēta decentralizēti ar valstu brīvprātīgu dalību eksperimentālās mācībās, projektos, konferencēs un semināros, kurus finansē katra valsts pati. Daļu CCMS finansējuma nodrošina NATO Civilais budžets, piešķirot dotācijas, kas dod iespēju ekspertiem piedalīties CCMS aktivitātēs.

Katrā no iepriekš minētajiem projektiem viena vai vairākas valstis piesakās uzņemt vadītāja lomu, kuram jāuzņemas atbildība par darba plānošanu un finansēšanu, darba izpildes koordinēšanu, vajadzīgo ziņojumu sastādīšanu un sekojošo pasākumu nodrošināšanu. Kopš 1993. gada eksperimentālo studiju direktora vietnieka lomu varēja pildīt arī Partnervalsts, strādājot kopā ar direktora vietnieku no NATO valsts. Projektā jāpiedalās vismaz divām citām Alianses valstīm.

Kopš 1996. gada Komiteja ir ieviesusi jaunus sadarbības veidus CCMS Programmas ietvaros. Tie ir ad hoc 6-18 mēnešu projekti, kas veltīti konkrētai tematikai; un semināri, lai izplatītu informāciju noteiktās jomās. Šajā sakarībā pašreiz tiek īstenoti divi projekti: "Integrētās Krasta zonas pārvaldes programmas attīstība (INCOM), veicot krasta un sēkļu kontroli un modelēšanu Melnajā jūrā" un "Militārās infrastruktūras stabila izveide".

Pamatojoties uz EAPC Rīcības plānu 2000.-2002. gadam, Mūsdienu sabiedrības uzdevumu komiteja paplašina savu darbību ar kopīgām sanāksmēm, kurās piedalās NATO Partnervalstis, un ar semināriem par vides jautājumiem, kas saistīti ar aizsardzību, kā arī ar jaunām eksperimentālajām mācībām par tematiku, kas tieši interesē Partnervalstis. Labs piemērs tam ir divas vides konferences, kuras sponsorēja CCMS 1999. gadā: pirmā - EAPC Rīcības plāna ietvaros par "Gruzijas naftas cauruļvadu līnijām vides drošības kontekstā" (Tbilisi, Gruzija, 1999. gada oktobris) un otrā - NATO-Ukrainas hartas ietvaros par "ekoloģiskām problēmām Melnajā un Azovas jūrā aizsardzības aktivitāšu dēļ" (Sevastopole, Ukraina, 1999. gada oktobris).

CCMS sanāksmes EAPC formātā tiek rīkotas katru gadu. Ir uzsāktas vai joprojām apspriestas šādas aktivitātes: eksperimentālais pētījums par metodoloģiju, kā attīrīt piesārņotās agrākās militārās bāzes; vides menedžments militārajā sektorā; vides drošība; darbs pie aizsardzības, vides un ekonomikas jautājumu savstarpējām attiecībām, kas organizēts, lai izstrādātu drošas vides programmas bruņoto spēku operācijām gan Aliansē, gan arī Partnervalstīs.

NATO sadarbība ar Krieviju

Starp Krievijas Federāciju un NATO tiek sagatavots Vienošanās memorands par Vides aizsardzību.

NATO sadarbība ar Ukrainu

Pamatojoties uz NATO-Ukrainas hartas nolikumiem, CCMS ietvaros tiek veikta sadarbība ar Ukrainu, un tā ir saistīta galvenokārt ar aizsardzību saistītām vides problēmām.

Sadarbība Vidusjūras dialoga ietvaros

Vidusjūras valstis tiek aicinātas piedalīties Mūsdienu sabiedrības problēmu komitejas rīkotos projektos.

